

MLL

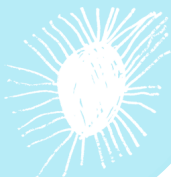
MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

SEKSUAALIKASVATUS PUHEEKSI

*Puheeksioton kortit
alakouluikäisten lasten
vanhemmille*

LAPSET ENSIN

Hei vanhempi!

Seksuaalikasvatus on osa tärkeää kasvatustyötä ja ihan jokaisen tulisi antaa ikätasoista seksuaalikasvatusta arjessa lapsille ja nuorille ikätaso huomioiden. Seksuaalikasvatuksen avulla voidaan antaa paljon tietoa ja taitoja lapsille, joiden kautta jokainen lapsi ja nuori saa valmiudet tehdä tietoon perustuvia päätöksiä.

Seksuaalikasvatus tukee myös turvallisia ihmissuhteita ja niiden ylläpitämistä. Seksuaalikasvatus luo myös hyvän pohjan lapsen ja nuoren itsetunnolle ja auttaa kasvamaan ehjäksi, onnelliseksi ja pärjääväksi ihmisiksi myös seksuaalisuuden alueella.

Seksuaalisuus ja seksuaalisuuteen liittyvät aiheet ovat usein aikuisille vaikeita asioita käsitellä lasten ja nuorten kanssa. Puheeksiottamisen tueksi voit ottaa käyttöösi seuraavat kortit, joiden avulla osaat ottaa seksuaalisuuteen ja siihen liittyviä aiheita puheeksi alakouluikäisten lasten kanssa.

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Keho ja kehitys

7-8 vuotias

- **Kiinnostuminen omasta kehosta alkaa ja lapsi tutustuu kehoonsa katsomalla ja koskettamalla.**
- **Lapsi saattaa pohtia sukupuoleen liittyviä kysymyksiä ja sukupuoleen liittyviä eroavaisuuksia kehoissa ja käytöksessä.**
- **Kaikki lapset kehittyvät eri tahtiin ja vanhemman tehtävä on huomioida mistä lapsi on kiinnostunut.**
- **Itsenäistymisen harjoittelu on tärkeää ja lapsi tarvitseekin paljon aikuista tueksi.**
- **Lapsi saattaa jo haluta peseytyä itsenäisesti ja oman huoneen rauhaa.**

Keho ja kehitys puheeksi

7-8 vuotias

- Kerratkaa lapsen kanssa läpi kaikkien kehonosien nimet, jos ne eivät ole vielä tuttuja. Lapsen kanssa voi käydä läpi itsensä huolehtimisesta ja peseytymisohjeet.
- Kerro lapsellesi tyttöjen ja poikien murrosiästä ja siitä että murrosikä alkaa kaikille hyvin eri aikoihin. Lapselle on hyvä kertoa myös sukupuolen moninaisuudesta ja antaa lapsen ilmaista sitä moninaisesti.
- Muistuta lasta, että hänen kehonsa on hänen ja lapsi voi aina kertoa jos jotain ikävää tapahtuu. Ota puheeksi kehonrajoihin liittyvät säännöt. Miettikää lapsen kanssa turva-aikuiset joille lapsi voi kertoa jos mieltä painaa jokin.

Tunteet

7-8 vuotias

- Tässä iässä myös itsenäistymisen tarve lisääntyy ja lapsi tuo esille erilaisia tunteitaan. Myös ihastumisen tunteita saattaa näkyä
- Oman käyttäytymisen vaikutukset omaan ja muiden ihmisten toimintaan selkeytyy lapselle
- Ryhmässä olemisen merkitys korostuu

Tunteet puheeksi

7-8 vuotias

- Kehu lasta
- Anna lapselle huomiota ja aikuisen turvaa.
- Ole kannustava.
- Opetelkaa yhdessä tunnistamaan lapsen erilaisia tunteita ja tarpeita.

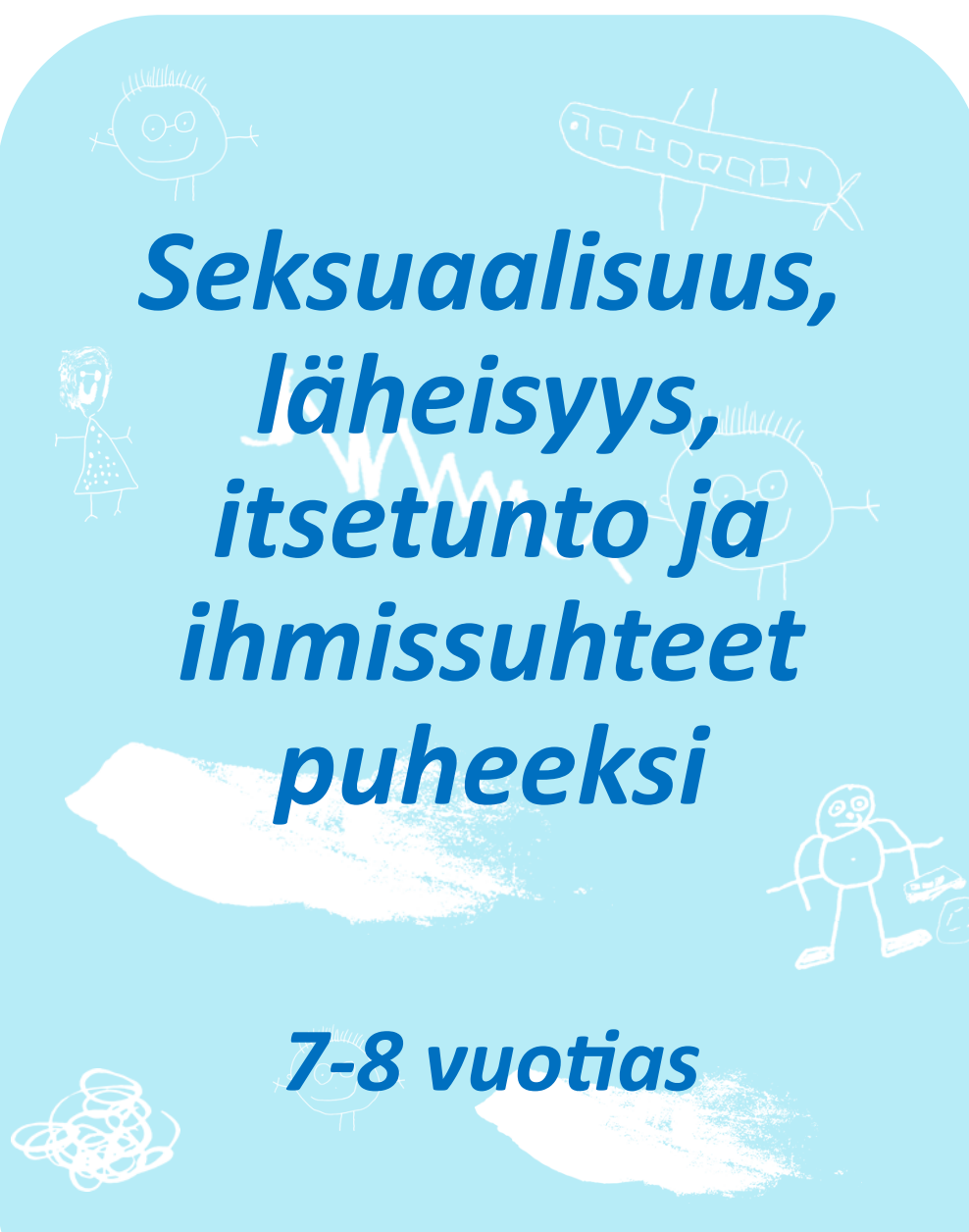
Seksuaalisuus, läheisyys, itsetunto ja ihmissuhteet

7-8 vuotias

- Lasten saamiseen ja seksuaalisuuteen liittyvät asiat alkavat kiinnostaa.
- Sukupuoliroolit ja kulttuurilliset erot pohdituttavat lasta.
- Lapsi pohtii paljon myös uusia sanoja, joita kuulee arjessa, mutta ei tiedä niiden merkitystä.
- Lapsi opettelee myös ystävyyden sääntöjä, ryhmätaitoja ja yksityisyydestä huolehtimista.
- Lapsi viettää jo jonkin verran aikaa kaverien kanssa ja harjoittelee itsenäistymisen taitoa

Seksuaalisuus, läheisyys, itsetunto ja ihmissuhteet puheeksi

7-8 vuotias

- Kaverisuhteista jutteleminen ja niissä tukeminen on tärkeää. Kysele mistä asioista lapsi juttelee ystäviensä kanssa ja mitä he puuhailevat yhdessä.
- Osoita kiinnostusta lapsen maailmasta.
- Lapsen kanssa on hyvä käydä totuudenmukaisesti ja yksinkertaisesti mitä on raskaus ja miten raskaus saa alkunsa.
- Lapselle voi kertoa erilaisista perheistä sekä erilaisista tavoista tulla raskaaksi tai saada lapsi. Lapselle voi myös kuvata eri tapoja, joilla vauva voi syntyä. Ottakaa avuksi aihetta käsitteleviä kirjoja, jos aiheen käsittely tuntuu hankalalta.

Keho ja kehitys

9-10 vuotias

- **Murrosikä alkaa lähestyä. Osalla lapsista murrosikä saattaa jo alkaa mutta toisilla siihen on vielä aikaa.**
- **Murrosiästä keskustelu voi jännittää niin aikuista kuin lasta mutta siitä olisi hyvä jutella jo hyvissä ajoin.**
- **Lapsella saattaa esiintyä kehossa jo ensimmäiset murrosiän merkit.**
- **Lapsen on tärkeä tietää miten ja milloin murrosikä voi alkaa.**
- **Keskustelu murrosiästä ja sen muutoksista on hyvä tehdä pienissä osissa useaan kertaan lapsen kanssa.**

Keho ja kehitys puheeksi

9-10 vuotias

- **Käsittele murrosikää ja muutoksia pienissä osissa.**
- **Kerro lapselle mistä hän voi itsekin hakea lisää tietoa itsenäisesti.**
- **Auta lasta ymmärtämään että murrosikä alkaa kaikilla eri-ikäin.**
- **Kerro lapselle että muutokset ovat normaaleja**

Tunteet

9-10 vuotias

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

- Lapsi saattaa ihastua joko eri tai samaa sukupuolta oleviin lapsiin tai aikuisiin.
- Lapsi harjoittelee juttelemaan omista tunteistaan, omista tarpeistaan ja peloistaan.
- Lapsella voi olla ihastumisia eri ja samaa sukupuolta oleviin ikätovereihin tai aikuisiin.

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Tunteet puheeksi

9-10 vuotias

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

- Lapsen kanssa voi jutella siitä miten kaikki tunteet ovat sallittuja. Kannusta lasta myös unelmoimaan.
- Älä koskaan kiusoittele lasta hänen ihastumisistaan.
- Pohtikaa yhdessä miltä rakastuminen ja ihastuminen tuntuu kehossa.
- Opetelkaa mikä olisi hyvä tapa kertoa toiselle ihastumisesta?

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Seksuaalisuus, läheisyys, itsetunto ja ihmissuhteet

9-10 vuotias

- Lapsi kiinnostuu omasta kehostaan entistä enemmän. Lapselle tulee antaa rauha tutustua omaan kehoonsa myös koskettamisen kautta. Oma keho tuottaa erilaisia tunteita ja lapsi voi kysyä monia asioita seksuaalisuudesta.
- Lapsen omatunto ja oikeudentunto vahvistuvat. Itsetunto kehittyy. Kavereiden ja heidän mielipiteensä nousevat yhä tärkeämmäksi
- Ryhmään kuulumisen merkitys korostuu. Lapsi harjoittelee toimimaan erilaisten ihmisten kanssa
- Lapsi alkaa liikkua enemmän itsenäisesti ilman vanhempaa, joten on tärkeää yhdessä lapsen kanssa pohtia missä tilanteissa voi joutua turvallottomaan tilanteeseen

Seksuaalisuus, läheisyys, itsetunto ja ihmissuhteet puheeksi

9-10 vuotias

- Kerro lapselle että seksuaalisuus on positiivinen asia. Vastaa kaikkiin lapsen kysymyksiin. Jos et osaa heti vastata voit kertoa että otat selvää ja palaat asiaan myöhemmin (muista myös palata)
- Keskustelkaa omastatunnosta ja siitä, miten hän voi olla hyvä kaveri tai ystävä.
- Puutu kiusaamiseen—oli lapsesi sitten kiusaaja tai kiusattu. Jutelkaa kotona kiusaamisesta
- Opeta että ihmissuhteiden perustana on turvallisuus. Harjoitelkaa miten turvattomissa tilanteissa tulisi toimia
- Kysy lapselta säännöllisesti mitä hänelle kuuluu ja miten päivä on sujunut

Keho ja kehitys

11-12 vuotias

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖN
Satakunnan piiri

- Monilla lapsilla kehossa alkaa tapahtua murrosiän aiheuttamia muutoksia. Osalla kuukautiset ja siemensyöksyt alkavat
- Lapsi saattaa olla hämmentynyt tai ahdistunut tai vaihtoehtoisesti innostunut muutoksista.
- Lapsen kehossa tapahtuvat muutokset voivat aiheuttaa epävarmuutta. Lapsi vertailee usein kehoaan ja käytöstä muihin.
- Murrosiässä seksuaalisuus muuttuu muotoaan vuosien aikana lapsen seksuaalisuudesta aikuisen seksuaalisuudeksi.
- Jokaisen lapsen murrosikä alkaa omaan tahtiin.

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖN
Satakunnan piiri

Keho ja kehitys puheeksi

11-12 vuotias

- Kerro lapselle että jokainen keho kehittyy eriaikaan ja jokainen on erilainen. Myös sukupuolielimet ovat kaikilla yksilölliset ja kaikenlaiset sukupuolielimet ovat oikeanlaisia.
- Suojele lasta ja puutu tarvittaessa lapsen kehon arvosteluun. Keskustelkaa erilaisista kehoista ja kehorauhasta.
- Muistuta että vanhemmalle voi puhua ja kysyä seksuaalisuuteen ja murrosikään liittyvistä asioista. Keskustelkaa yhdessä siitä kenen muiden aikuisten kanssa voi puhua tai kenelle voi kertoa jos jotain ikävää sattuu.
- Kerro lapselle mistä hän voi itse hakea lisää luotettavaa tietoa itsenäisesti

Tunteet

11-12 vuotias

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

- **Murrosikä vaikuttaa myös lapsen mieleen ja erilaisiin tunnekuohuihin. Hormonit vaikuttavat kehon muutosten lisäksi mielessä.**
- **Lapsi tuntee usein hämmennystä ja epävarmuutta.**
- **Erilaisia ihastumisen ja rakastumisen tunteita alkaa esiintyä eri-ikäisiin.**
- **Lapsi ei välttämättä kuitenkaan tunne vielä ihastumisentunteita ollenkaan.**

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Tunteet puheeksi

11-12 vuotias

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖN
Satakunnan piiri

- Muista olla vanhempana lapsen tukena ja saatavilla mutta myös samalla antaa lapselle tilaa itsenäistyä.
- Kerro lapselle miten jokainen kehittyy.
- Näytä lapselle että hyväksyt hänet juuri omanlaisenaan.
- Tarjoa lapselle vielä läheisyyttä ja kerro että lapsi on rakastettu.
- Juttele lapsen kanssa siitä miten voi puhua tunteistaan ja tarpeistaan ihmissuhteissaan. Anna lupa kaikkiin tunteisiin.

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖN
Satakunnan piiri

Seksuaalisuus, läheisyys, itsetunto ja Ihmissuhteet

11-12 vuotias

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

- **Lapsi alkaa kiinnittämään enemmän huomiota itseensä**
- **Yksityisyyden tarve kasvaa ja riisuutuminen saattaa olla esimerkiksi vaikeaa toisten läsnäollessa**
- **Seksuaalisuuteen liittyvistä asioista voi olla vaikea kysyä aikuiselta**
- **Lapsi tutustuu omaan kehoonsa. Se on sallittua ja tukee lapsen kehitystä**
- **Lapsi tarvitsee tukea itsetunnon kasvuun aikuiselta**
- **Lapselle on hyvä kertoa ja opettaa kunnioittamaan seksuaalisuuden moninaisuutta**

MLL

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Seksuaalisuus, läheisyys, itsetunto ja ihmissuhteet puheeksi

11-12 -vuotias

- Jutelkaa ensimmäisistä seurustelukokemuksista, läheisyydestä ja ystävyysuhteiden ylläpitämisestä.
- Pohtikaa yhdessä miten voi kertoa toiselle ihastuksesta, mitä jos toinen haluaa seurustella mutta itse ei tai miten voisi olla hyvä tapa lopettaa seurustelu.
- Keskustelkaa siitä, että seurustelun tulee perustua molempien ikään, haluun ja kunnioitukseen. Puhu sukupuolen moninaisuudesta. Jokainen voi pitää kenestä haluaa.
- Tässä iässä on hyvä ottaa puheeksi vanhemmuus. Jutelkaa myös erilaisista ehkäisymenetelmistä. Muistuta lasta siitä että jokaisella on vastuu ehkäisystä

Kiitos sinulle vanhempi että otit seksuaaliasi puheeksi lapsesi kanssa. Toivottavasti korteista oli sinulle apua keskustelutuokioissanne. Jokainen lapsi ja nuori ansaitsee saada seksuaalikasvatusta ja samalla tietoa monesta eri seksuaalisuuden osa-alueesta. Paras opettaja ja suunnannäyttävä on aikuinen, joka tukee lasta hänen kasvussaan ja kehityksessään kohti aikuisuutta. Olkaamme siis tukena lapsille ja nuorille ja luodaan yhdessä heille turvallinen kasvuympäristö.

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Alla linkkejä, joiden kautta voitte lisätä tietoa seksuaalisuudesta ja seksuaalikasvatukseen liittyvistä kysymyksistä!

Voitte yhdessä tutustua niihin lapsenne kanssa!

Linkkivinkit:

vaestoliitto.fi

mll.fi

www.pelastakaalapset.fi

Korttien toteutus:

Seksuaalineuvojat:

Suvi Barrow &

Sanna-Mari Piira

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri